

ROZSTANIA • OBITUARIES

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ
DR LUDWIKA JAROMINA (1905–1991)

Life and professional activities
of dr Ludwik Jaromin (1905–1991)



Urodził się 4 grudnia 1905 roku w Nivce-Sosnowcu. W 1926 roku złożył egzamin dojrzałości w Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim w Mysłowicach. W latach 1926–1939 pracował jako nauczyciel szkoły powszechnej w Żwakowie-Tychach i Bielszowicach. Podczas II wojny światowej pracował w kopalni węgla Niwka-Modrzejów w Nivce w charakterze cieśli górniczego. Brał udział w tajnym zorganizowanym nauczaniu na terenie miasta Sosnowca. Od 1945 do 1949 roku pełnił obowiązki nauczyciela w szkole podstawowej w Mysłowicach.

W 1947 roku złożył egzamin wstępny na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, który ukończył wraz z obroną pracy magisterskiej w zakresie botaniki w 1950 roku. W latach 1949–1950 pracował jako nauczyciel botaniki w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Chorzowie.

W roku 1950 powierzono mu funkcję kierownika Sekcji Biologii Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalę-

nia Kadr Oświatowych w Katowicach, gdzie pracował do roku 1953. W latach 1953–1968 pracował w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz w Studium Nauczycielskim w Chorzowie. W roku 1968 przeszedł w stan spoczynku z powodu złego stanu zdrowia. Zmarł 24 września 1991 roku w Jaworznie.

W roku 1954 dr Jaromin zorganizował Zespół Inwentaryzacyjny Nieużytków Poprzemysłowych złożony z 18 pracowników, którego czynnościami kierował na polecenie prof. dr W. Szafera do roku 1955. Celem pracy Zespołu było zinventaryzowanie nieużytków pogórnich i poprzemysłowych na obszarze woj. katowickiego oraz charakterystyka roślinności niezbędna do opracowania planów dalszego zagospodarowania zniszczonych obszarów.

W 1956 roku został zatrudniony w Zakładzie Ochrony Przyrody PAN w Krakowie w charakterze pomocniczego pracownika nauki. W tym też czasie zorganizował katowicki oddział Zakładu Ochrony Przyrody w Krakowie, którym kierował do 1959 roku.

W roku 1957 uwzględniając sugestie prof. dr W. Szafera podjął prace związane z rozprawą doktorską na temat: „Kształtowanie się zbiorowisk roślinnych w piaskowniach Górnego Śląska w zależności od poziomu wód gruntowych”, którą ukończył w 1960 roku. Na podstawie recenzji pracy oraz złożonych egzaminów doktorskich i obrony rozprawy doktorskiej w dniu 15 listopada 1962 roku w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Warszawie został mu nadany stopień doktora nauk leśnych.

Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie wychowania młodzieży i wyników nauczania oraz długoletniej pracy społeczno-oświatowej w środowisku Śląskim zostały mu pięciokrotnie udzielone pochwały (przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w 1952, 1962 i 1966 oraz przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Śląskiego, a następnie Katowickiego w 1950 i 1960 roku).

Uchwałą Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach w 1957 roku został powołany na członka Rady Naukowo-Ekonomicznej przy Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Katowicach. Funkcję tę pełnił do roku 1962. Był także członkiem Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody w Katowicach. Za całokształt pracy dydaktycznej, społeczno-oświatowej i naukowej został w roku 1958 odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a w 1971 Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski [4].

W 1964 roku nadano dr Jarominowi Srebrną Odznakę Honorową za zasługi w realizacji zadań statutowych Ligi Ochrony Przyrody oraz Złotą Odznakę Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego.

Był gorącym orędownikiem idei ochrony przyrody i pasjonatem pracy dydaktycznej, społecznej i kulturalnej [3]. Opracował plan pracy sekcji biologii Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Kadr Oświatowych w Katowicach, który obejmował węzłowe zagadnienia programu szkoły podstawowej i średniej. Aktywnie prowadził koło LOP w Studium Nauczycielskim w Katowicach, organizował serie wykładów z zagadnień ochrony przyrody prowadzonych m.in. przez prof. dr W. Szafera, prof. dr Z. Grodzińskiego, a przeznaczonych dla kierowników sekcji WODKO i nauczycieli, oraz wycieczki florystyczne pod kątem ochrony przyrody dla wyróżniających się nauczycieli województwa katowickiego.

Społecznikowska aktywność dr L. Jaromina przejawiała się także w przedstawieniu referatów o tematyce związanej z ochroną przyrody w większych miastach woj. katowickiego oraz dla przewodników turystycznych PTTK w Katowicach. Wygłosił także wiele pogadanek ekologicznych w Polskim Radiu w Katowicach oraz w czasie wycieczek organizowanych przez Koło Krzewienia Kultury Fizycznej i Turystyki przy Miejskim Oddziale Związku Nauczycielstwa Polskiego w Katowicach.

Ponadto opracował pod względem florystycznym szereg godnych uwagi obiektów przyrodniczych znajdujących się na obszarze woj. katowickiego, które stały się podstawą dla Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody do wystąpienia o utworzenie z nich rezerwatów przyrody np.: Sokole Góry, rezerwat Hubert, rezerwat lasu bukowego na Srebrnej Górze – "Segiet".

Od roku 1954 dr Jaromin czynnie uczestniczył w konferencjach organizowanych przez Ministerstwo Górnictwa i Energetyki oraz Przedsiębiorstwo Materiałów Podsadzkowych. Był przeciwnikiem przekazywania lesistych terenów obszaru woj. katowickiego pod kopalnictwo węglowe i piaszki, ponieważ działania te prowadziły do pustynienia tego obszaru. Domagał się zalesienia terenów zniszczonych przez górnictwo i przemysł oraz nie tworzenia nowych zwłok skały płonej (hałd), którą można wykorzystać do wypełniania wyrobisk powęglowych. Poglądy te, jakkolwiek słuszne z punktu widzenia ochrony przyrody, nie przysparzały mu sojuszników. Potrafił jednak zachować przez całe życie szczytne idee ochrony przyrody, które przyświecały wszystkim Jego działaniom.

Pozostanie wzorem godnym naśladowania. Szkoła, że ze względu na wiek i zły stan zdrowia nie mógł już uczestniczyć w tworzeniu Uniwersytetu Śląskiego w 1968 roku.

Cezary TOMA

LISTA PUBLIKACJI DR LUDWIKA JAROMINA

- [1] JAROMIN L. 1953. „Kształcenie politechniczne i problematyka Planu 6-letniego w nauczaniu biologii” w opracowaniu: H. Sikorskiej, H. Jaczewskiej, B. Barteckiej. *Nowa Szkoła* 5: 537–539.
- [2] JAROMIN L. W. BĘTKOWSKI 1954. – Ćwiczenia botaniczne. *Biologia w szkole* 6: 52.
- [3] JAROMIN L. 1955. Z frontu walki o czystość wód. *Chroń. Przyn. Ojcz.* 1: 33–36.
- [4] JAROMIN L. 1956. Nieużytki powstałe w związku z eksploatacją kamienia wapiennego. *Biuletyn PAN, Komit. dla Spraw GOP, Komis. Biol. Zagosp. Nieużytków Poprzem.* 1: 136–145.
- [5] PAPRZYCKI E., JAROMIN L. 1956. Podsumowanie wyników badania prób zalesiania piaszowni. *Biuletyn PAN, Komit. dla Spraw GOP, Komis. Biol. Zagosp. Nieużytków Poprzem.* 1: 7–48.
- [6] JAROMIN L. 1958. Rezerwat lasu bukowego na Srebrnej Górze („Segiet”) w Blachówce. *Chroń. Przyn. Ojcz.* 4: 3–10.
- [7] JAROMIN L. 1958. Nowe stanowisko orzecha wodnego w Kuźni Nieborowskiej. *Chroń. Przyn. Ojcz.* 4: 38.
- [8] JAROMIN L. 1958. Przyroda śląska alarmuje. *Przyroda Polska* R. II. 7–8: 10–12.
- [9] JAROMIN L. 1958. Ochrona krajobrazu województwa katowickiego na tle gospodarczej działalności człowieka. *Biuletyn Służby Sanitarnej-Epidemiologicznej Woj. Kat. R. II* 5: 7–39.
- [10] JAROMIN L. 1959. Problemy ochrony krajobrazu województwa katowickiego na tle działalności gospodarczej człowieka. W: Ochrona zasobów przyrody w województwie katowickim. Materiały z konferencji regionalnej odbytej w dniach 19 i 20 czerwca w Katowicach. ss. 17–52.
- [11] JAROMIN L. 1960. W obronie skarbów Pustyni Błędowskiej. *Przyroda Polska* IV. 1: 3–5.
- [12] JAROMIN L. 1962. Rozwój zbiorowisk roślinnych w piaszowniach Górnego Śląska w zależności od poziomu wód gruntowych. (mskr.)
- [13] JAROMIN L. 1963. Konspekt wycieczki naukowej przeprowadzonej w dniu 16 maja 1962 roku dla słuchaczy I roku biologii Studium Nauczycielskiego w Katowicach. W: Problemy ochrony krajobrazu w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym. Konferencja Krajowa wykładców biologii studiów nauczycielskich 15–17 maj. *Biuletyn Krajowej Konferencji Przedmiotowej Biologii.* (infor. p. Ireny Jaromin).
- [14] JAROMIN L. 1965. Krajobrazy województwa katowickiego. W: W. BĘTKOWSKI i inni (red.). *Szkolne wycieczki biologiczne na terenie województwa katowickiego. Biuletyn Metodyczny.* ss. 18–40.
- [15] JAROMIN L. 1966. Niektóre zagadnienia ochrony przyrody na tle przemysłu i górnictwa na Górnym Śląsku. *Biul. ZG LOP* 4: 31–34.
- [16] JAROMIN L. (red.). 1969. Piękno polskiej ziemi-ochrona przyrody w województwie katowickim. Wyd. Art.-Graf., Red. Woj., Katowice, ss. 223.

- [17] JAROMIN L. 1969. *Krajobrazy*. W: L. JAROMIN (red.), *Piękno polskiej ziemi-ochrona przyrody w województwie katowickim*. Wyd. Art.-Graf., Red. Woj., Katowice, ss. 15–28.
- [18] JAROMIN L. 1969. *Problemy ochrony przyrody*. W: L. JAROMIN (red.), *Piękno polskiej ziemi-ochrona przyrody w województwie katowickim*. Wyd. Art.-Graf., Red. Woj., Katowice, ss. 47–58.
- [19] JAROMIN L. 1969. *Posłowie*. W: L. JAROMIN (red.), *Piękno polskiej ziemi-ochrona przyrody w województwie katowickim*. Wyd. Art.-Graf., Red. Woj., Katowice, ss. 187–190.
- [20] CZYŻ A., JAROMIN L. 1970. *Przyroda: szata roślinna, świat zwierzęcy, krajobrazy, problemy ochrony przyrody*. W: J. LIGEZA (red.), *Ziemia rybnicko-wodzista-wska*. Śl. I. N., Wyd. „Śląsk”, Katowice, ss. 48–69.

LITERATURA

- [1] BIESZCZAD S., DZIEŻYC J., MILEWSKA J. 1978. *Bibliografia polskiego piśmiennictwa z zakresu ochrony środowiska przyrodniczo-rolniczego za lata 1945–1974*. PWN, Warszawa, ss. 457.
- [2] CZERNIEWSKI W. 1976. *Bibliografia pedagogiki 1958–1970*. PWN, Warszawa, ss. 493.
- [3] KUBOSZEK F. 1972. *Łudwik JAROMIN. Poglądy 9: 2*.
- [4] *Z działalności zakładów kształcenia nauczycieli w latach 1945–1971 w województwie katowickim*. Biuletyn metodyczny. 1972. ZNP ZO Katowice, Ośrodek Usług Pedagogicznych, Katowice, ss. 138.

**WSPOMNIENIE O PALEOBOTANIKU
MGR WŁADYSŁAWIE MICKU (1909–1991)**

**A remembrance of paleobotanist Władysław
Micko MSc. (1909–1991)**

Mgr Władysław Micek urodził się 23 lipca 1909 roku w Chodowie, w województwie krakowskim. Szkołę podstawową i średnią ukończył w Kielcach. W latach 1934–1945 pracował w szkolnictwie podstawowym na terenie Kielecczyny, gdzie w czasie wojny obok normalnej pracy nauczycielskiej prowadził również nauczanie tajne. Po wojnie brał udział w organizowaniu polskiego szkolnictwa w Wałbrzychu. W 1946 r. został skierowany na kurs nauczycielski do Wrocławia, a w 1947 r. rozpoczął studia w Sekcji Pedagogicznej Instytutu Pedagogicznego, a następnie na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1950 r. jako student IV r. został zatrudniony na stanowisku młodszego asystenta w Katedrze Paleobotaniki U. Wr., kierowanej przez prof. Mikołaja Kostyniuka i pod jego kierunkiem (w



1952 r.) ukończył studia magisterskie na kierunku biologii, ze specjalizacją botaniczną. Po studiach pozostał na asystenturze w Katedrze a następnie Zakładzie Paleobotaniki, kierowanym przez doc. dr hab. Annę Stachurską po przejściu prof. Kostyniuka na Uniwersytet Warszawski. Przez wiele lat prowadził zajęcia dydaktyczne dla studentów botaniki i geologii. Równocześnie rozpoczął też porządkowanie zbiorów paleobotanicznych będących w posiadaniu Katedry. Zbiory te, z cennymi kolekcjami Goeperta, Zimmermana, Krausela i innych, z licznymi holotypami roślin kopalnych, zostały w czasie wojny rozproszone po różnych budynkach, wymieszane, pozbawione etykiet, a nierzadko uszkodzone. Zamiłowanie do pracy muzealnej i znajomość języka niemieckiego umożliwiła mgr Mickowi zebranie i uporządkowanie zbiorów oraz ponowne oznaczenie wielu setek okazów. Dzisiaj stanowią one jeden z najbogatszych zbiorów paleobotanicznych w Europie i wchodzi w skład Muzeum Geologicznego Instytutu Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Przez wiele lat mgr Władysław Micek współpracował z prof. M. Kostyniukiem i prof. H. Czeczottową, której towarzyszył zawsze w wyprawach do kopalni węgla brunatnego w Turossowie, gdzie przez wiele lat prowadziła badania paleobotaniczne. Zdolności rysunkowe mgr Micka zostały wykorzystane przez wielu autorów – rysunki wykonane Jego ręką znajdują się w książkach, podręcz-

cznikach paleobotaniki i licznych pracach botanicznych i paleobotanicznych. Do dzisiaj w Zakładzie Paleobotaniki, na zajęciach dydaktycznych wykorzystywane są plansze z okazami roślin kopalnych wykonane przez mgr Micka.

Opublikował dwie prace: „Anatomiczna budowa rdzenia modrzewia europejskiego (*Larix europaea* DC.), polskiego (*L. polonica* Rac.) i syberyjskiego (*L. sibirica* Lebd.)”, (*Acta Soc. Bot. Pol.* 27,4, 1958) oraz „Nowe stanowisko *Eucommia europaea* Madler w miocenie Polski”, (*Acta Soc. Bot. Pol.* 28,3, 1959). Ta ostatnia publikacja jest często cytowana w pracach paleobotanicznych.

Od 1950 r. W. Micek był aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego, pełniąc funkcję kierownika Sekcji Popularyzacji Wiedzy w Oddziale Wrocławskim. Od 1947 r. był również członkiem Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, gdzie pełnił funkcję sekretarza i skarbnika. Za zasługi i działalność w Towarzystwie Przyrodników oraz upowszechnianie wiedzy przyrodniczej otrzymał złotą odznakę Towarzystwa. Od 1934 r. był członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego a od 1983 r. członkiem ZBoWiD-u. Za zasługi dla uczelni mgr Micek odznaczony został Srebrnym Medalem X-lecia PRL a w 1980 r. Srebrnym Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Był cichym, skromnym człowiekiem, którego mrówczą pracę wśród świata skamieniałych roślin może trudno było dostrzec i docenić, ale przecież i taka właśnie praca jest ogromnie ważna dla nauki. I dlatego w paleobotanice polskiej nazwisko mgr Władysława Micka nie powinno zostać zapomniane.

Anna SADOWSKA

DR JANINA TRUCHANOWICZ

(8.05.1923–13.06.1994)

W dniu 13 czerwca 1994 zmarła dr Janina Wanda Truchanowicz, długoletnia pracowniczka Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie i członkini Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Urodziła się 8 maja 1923 r. w Przyorzorze, w pow. kutnowskim, w rodzinie nauczyciela gimnazjalnego. Maturę według programu humanistycznego zdała w 1943 r. przed tajną Komisją Egzaminacyjną w Jarosławiu. Po wyzwoleniu, w r. 1945, została studentką Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego i w 1952 r. uzyskała sto-



pień magistra filozofii w zakresie botaniki. Pracę zawodową rozpoczęła we wrześniu 1950 r. w Państwowym Instytucie Geologicznym, w Pracowni Paleobotanicznej, pod kierownictwem prof. Władysława Szafera. We wrześniu 1953 r. zmieniła miejsce pracy, przechodząc do nowo utworzonej przez doc. dr Janinę Jentys-Szaferową Pracowni Zmienności i Ewolucji Historycznej w Zakładzie Botaniki PAN, przemianowanej później na Zakład Zmienności Roślin. Otrzymała tam stanowisko starszego asystenta. Adiunktem została w 1956 r. Stopień doktora nauk przyrodniczych uzyskała we wrześniu 1965 r. na podstawie rozprawy „*Kopalne nasiona rodzaju Menyanthes z Europy i Azji*”. W 1985 r. została odznaczona medalem 40-lecia PRL. Zawsze była społecznie zaangażowana, między innymi przez wiele lat była zastępcą skarbnika Krakowskiego Oddziału PTB. Na zasłużoną emeryturę przeszła w marcu 1991 roku. W pracy była zawsze osobą skromną, pogodną i wielce ludziom życzliwą, dlatego też często pełniła różne funkcje w Związku Zawodowym Nauczycielstwa Polskiego. Odeszła niespodziewanie po krótkiej chorobie. Zostały po niej pomiary i obliczenia dotyczące zmienności liści w próbach populacyjnych *Daphne mezereum*, *Rhamnus cathartica*, *Sambucus nigra* i *S. racemosa*, których już nie zdążyła wykorzystać do publikacji.

SPIS PUBLIKACJI DR JANINY TRUCHANOWICZ

- BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J. 1960. Zmienność kształtu owoców i łusek europejskich brzoź (*Betula L.*) oraz oznaczanie ich w stanie kopalnym. *Monogr. Bot.* 9(2): 3–93.
- BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J. 1983. Fruits of the genus *Fagus* from the Neogene of the Western Carpatians – biometrical study. *Acta Palaeobot.* 23(3): 103–120.
- BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J. 1990/1991. Badania systematyczno-biometryczne nad rodzajem *Betula L.* ze Szczelińca w Górach Stołowych. *Roczn. Dendrol.* 39: 51–78.
- BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., ZARZYCKI K. 1988. Shape and size of leaves and fruits of four European and Japanese *Fagus* species. *Veroff. Geobot. Inst. ETH, Stif. Rübel, Zürich* 98: 373–385.
- JENTYS-SZAFEROWA J., BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., WIĘCKOWSKA I. 1974. Drugie 10 lat badań nad brzozą ojcowską. *Fragm. Flor. et. Geobot.* 20(2): 202–242.
- JENTYS-SZAFEROWA J., TRUCHANOWICZÓWNA J. 1953. Nasiona *Menyanthes L.* w Polsce od pliocenu po okres współczesny. *Wyd. Geolog. Prace* 10: 37–59.
- STASZKIEWICZ J., BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., WÓJCICKI J. J. 1991. Variability of *Betula humilis* (*Betulaceae*) in Poland. 1. Variability of the leaves. *Fragm. Flor. et Geobot.* 36(2): 347–373.
- STASZKIEWICZ J., BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., WÓJCICKI J. J. 1991. Variability of *Betula humilis* (*Betulaceae*) in Poland. 2. Variability of the generative organs. *Fragm. Flor. et Geobot.* 36(2): 375–401.
- STASZKIEWICZ J., BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., WÓJCICKI J. J. 1993. Variability of *Betula humilis* (*Betulaceae*) in Poland. 3. Taxonomic problems. *Fragm. Flor. et Geobot.* 38(1): 51–59.
- STASZKIEWICZ J., BIAŁOBRZESKA M., TRUCHANOWICZ J., WÓJCICKI J. J. 1993. Variability of *Betula humilis* (*Betulaceae*) in Poland. 4. Hybrid and introgressive forms. *Fragm. Flor. et Geobot.* 38(2): 475–488.
- STASZKIEWICZ J., TRUCHANOWICZ J. 1988. Brzoza ojcowska – *Betula x oycoviensis* Bess. (pro spec.) i jej stosunek do *B. pendula* Roth na Skielku w Beskidzie Wyspowym. *Fragm. Flor. et Geobot.* 33(1–2): 19–32.
- TRUCHANOWICZ J. 1955. Różnice w kształcie liści drzew z dolnej, środkowej i górnej części korony. *Roczn. Dendr.* 10: 121–163
- TRUCHANOWICZ J. 1964. Kopalne nasiona rodzaju *Menyanthes* z Europy i Azji. *Acta Palaeobot.* 5(1): 25–53.
- TRUCHANOWICZ J. 1967. Nasiona rodzaju *Menyanthes* z polskiego miocenu. *Acta Palaeobot.* 5(1): 31–51.
- TRUCHANOWICZ J. 1970. Olsza czarna, *Alnus glutinosa* (L.) Goertn. W: JENTYS-SZAFEROWA J. (red.), Zmienność liści i owoców drzew i krzewów w zespołach leśnych Białowieskiego Parku Narodowego. *Monogr. Bot.* 32: 52–65.
- TRUCHANOWICZ J. 1970. Topola osika, *Populus tremula* L. W: JENTYS-SZAFEROWA J. (red.), Zmienność liści i owoców drzew i krzewów w zespołach leśnych Białowieskiego Parku Narodowego. *Monogr. Bot.* 32: 115–125.
- TRUCHANOWICZ J. 1970. Wiąz górski, *Ulmus scabra* Mill. W: Jentys-Szaferowa J. (red.): Zmienność liści i owoców drzew i krzewów w zespołach leśnych Białowieskiego Parku Narodowego. *Monogr. Bot.* 32: 126–136
- TRUCHANOWICZ J. 1973. Variability of the recent and fossil fruits of the genus *Dulichium*. *Acta Palaeobot.* 14: 119–143

Jerzy STASZKIEWICZ

PROFESOR DOKTOR HABILITOWANY
RYSZARD ZARĘBA (1924–1994).Professor Ryszard Zaręba
(1924–1994)

Profesor Ryszard Zaręba urodził się 25 maja 1924 roku w Radomiu. Do szkoły powszechnej uczęszczał w Radomiu i Skarżysku-Kamiennej. Naukę w gimnazjum rozpoczął w Radomiu, kontynuował ją podczas wojny na tajnych kompletach.

W latach 1945–1950 studiował na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Stopnie naukowe i tytuły akademickie otrzymał na SGGW w latach: 1963 – doktora nauk leśnych, 1971 – doktora habilitowanego, 1973 – docenta, 1982 – profesora nadzwyczajnego, 1989 – profesora zwyczajnego. Pracę naukową rozpoczął jeszcze jako student drugiego roku (1947 r.); brał udział w pracach Instytutu Badawczego Leśnictwa przy urzędowaniu Białowieskiego Parku Narodowego prowa-

dzonych przez prof. W. Niedziałkowskiego. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w Katedrze Botaniki Leśnej i Dendrologii SGGW kierowanej przez profesora Romana Kobendzę, równocześnie pracował w Zakładzie Bioekologii Leśnej IBL jako asystent „dziennie płatny”.

W roku 1957 przeniósł się do Katedry Urządzania Lasu, gdzie pracował do śmierci.

Profesor Ryszard Zaręba prowadził wykłady, ćwiczenia, konwersatoria i seminaria z przyrodniczych podstaw urządzania lasu, ogólnej hodowli lasu, typologii leśnej, ochrony przyrody i środowiska oraz z historii leśnictwa na studiach dziennych, zaocznych i doktoranckich. Wykładał zagadnienia z urządzania rezerwatów i parków narodowych na zajęciach specjalistycznych oraz studiach podyplomowych. Pod Jego kierunkiem wykonanych zostało 69 prac magisterskich, ok. 100 prac na studiach podyplomowych oraz 4 prace doktorskie. Był recenzentem 3 prac doktorskich, jednej rozprawy habilitacyjnej oraz autorem kilku recenzji dorobku naukowego do tytułu profesora.

Profesor Zaręba prowadził ożywioną działalność naukowo-badawczą, dydaktyczną oraz społeczną, przedstawiając wyniki swoich prac i przemysłów w licznych publikacjach. Dorobek twórcy Profesora obejmuje 185 publikacji (w tym 92 prace i doniesienia naukowe) oraz ponad 200 maszynopisów dokumentacji, planów urządzania lasu, recenzji, opinii itp.

Zakres tematyczny prac Profesora był szeroki i dotyczył głównie fitosocjologii, historii lasów i leśnictwa, przyrodniczych podstaw urządzania lasu oraz urządzania i ochrony rezerwatów przyrody i parków narodowych

W okresie 1979–1982 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Organizacji Gospodarstwa Leśnego, a w latach 1985–1993 kierownika Katedry Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; był także kierownikiem Studium Podyplomowego Urządzania Lasu. Był członkiem komisji rektorskich w SGGW.

Profesor Zaręba odznaczał się dużą aktywnością w pracy zawodowej i społecznej. Był członkiem Komitetu Nauk Leśnych PAN, Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz wielu towarzystw naukowych i społeczno-zawodowych – w tym kilku w rodzinnym Radomiu. Współpracował z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju i kilkoma zagranicznymi. Cieszył się olbrzymim uznaniem i szacunkiem na Wydziale uczelni i w kraju. Z rad Profesora chętnie korzystali naukowcy, studenci oraz praktycy (leśnicy, konserwatorzy przyrody) i miłośnicy przyrody.

W uznaniu osiągnięć w pracy naukowej i dydaktycznej oraz działalności społecznej Profesor Zaręba otrzymał wiele wyróżnień, nagród i odznaczeń. Najważniejsze z nich to: Medal Komisji Edukacji Narodowej, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złota Odznaka Honorowa za zasługi dla SGGW, Złota Odznaka PTL, Złota Odznaka LOP, Złota Odznaka Za Ochronę Przyrody (Bułgaria), Złota Odznaka Za Zasługi dla Warszawy (Syrenka), Odznaka „Zasłużony dla Województwa Radomskiego”, nagroda indywidualna I stopnia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa za całokształt pracy naukowej na rzecz ochrony przyrody. W ostatnich chwilach życia przyznano Mu godność honorowego członka Polskiego Towarzystwa Leśnego.

Profesor doktor habilitowany Ryszard Zaręba zmarł po długiej chorobie 18 czerwca 1994 r. Urna z Jego prochami spoczęła w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim (d. wojskowym) w Warszawie.

Odszedł wybitny leśnik, doskonały znawca wielu kompleksów leśnych, człowiek w pełni oddany sprawom ochrony przyrody.

Nam, Jego uczniom i współpracownikom długo będzie brakowało Szefa, dobrego druha i starszego kolegi; a polskim lasom prawdziwego obrońcy.

Pełny wykaz prac Profesora oraz obszerne wspomnienia zamieszczone są w *Sylwaniu* nr 9 z 1994 r.

Roman ZIELONY

DR MARIA SYCHOWA (1.07.1927–5.09.1994)

Doktor Maria Sychowa (z domu Zajęc) przyszła na świat jako córka Józefa i Leonii z Hunatkiewiczów 1 lipca 1927 roku w Prałkowicach (powiat Przemyski). W roku 1948 ukończyła liceum ogólnokształcące w Rzeszowie i została przyjęta na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Tam też dnia 30 października 1952 uzyskała tytuł magistra filozofii z zakresu botaniki na podstawie pracy pt. „Flora leśna okolic Rzeszowa”.

Od dnia 30 listopada 1953 rozpoczęła pracę w Instytucie Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie na stanowisku asystenta (od r. 1956 na stanowisku starszego asystenta).

Dnia 29 października 1962 r. Wydział Nauk Przyrodniczych PAN zatwierdził wcześniejszą uchwałę Rady Naukowej Instytutu Botaniki PAN, nadającą jej tytuł doktora nauk przyrodniczych na podstawie roz-



prawy pt. „Fenologia kwitnienia i owocowania zespołów upraw polnych w Kostrzu koło Krakowa”. W tym samym roku otrzymała stanowisko adiunkta, na którym pozostała do czasu przejścia na emeryturę z dniem 1 sierpnia 1987. Zmarła 5 września 1994 r. i spoczęła na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Od początku swej pracy w Instytucie Botaniki PAN związana była z Zakładem Systematyki i Geografii Roślin Naczyniowych kierowanym wówczas przez profesora Bogumiła Pawłowskiego – jej nauczyciela jeszcze z okresu studiów uniwersyteckich.

Talent rysowniczy, którym odznaczała się Maria Sychowa zdecydował o tym, że już jako studentka (od r. 1950) wykonywała ilustracje do „Flory Polskiej” oraz pierwszego tomu „Flory Tatr”. Talent ten rozwijała przez całe życie ilustrując osobiście swe prace taksonomiczne oraz wykonując rysunki do opracowań koleżanek i kolegów. Z wyjątkiem początkowego okresu pracy, kiedy to brała udział w badaniach roślinności obrzeży zalewu Goczałkowickiego (1953–1956) i pomagała w kartowaniu roślinności Sarniej Skały w Tatrach (1958), oraz przygotowywała wspomnianą już pracę doktorską, cały pozostały jej dorobek wiąże się z opracowaniami do serii *Flora Polska – rośliny naczyniowe*. Do tomów VIII, X, XII i XIII opracowała kolejno takie rodziny lub rodzaje jak: *Rutaceae*, *Balsaminaceae*, *Cornaceae*, *Lithospermum*, *Myosotis*, *Eritrichum*, *Phlomis*; *Galeobdolon*,

Lamium, *Galeopsis*, *Carduus*, *Cirsium*, *Silybum*, *Carthamnus* i *Xeranthemum*.

Na szczególną uwagę w jej dorobku zasługują krytyczne studia nad trudnym rodzajem *Myosotis* oraz publikacja: „Z zagadnień geobotanicznych Beskidu Niskiego” (napisana wspólnie z T. Tacikiem i K. Zarzyckim).

Ten suchy i niepełny wykaz faktów z naukowej biografii nie oddaje tego, kim była Maria Sychowa, choćby tylko dla kolegów z Instytutu Botaniki. A była chyba najłagodniejszą i najbardziej bezkonfliktową osobą, jaka kiedykolwiek pracowała w Instytucie. Nie narzucająca się nikomu, równocześnie zawsze chętna do pomocy, wytwarzała wokół siebie szczególne „ciepło”. Tam, gdzie było to możliwe, dyskretnie łagodziła z wrodzonym sobie wyczuciem i kulturą wszelkie napięcia i konflikty. Korzystając z pozycji i życzliwości swego męża, profesora (także Rektora) Akademii Medycznej – zawsze chętnie i zupełnie bezinteresownie pośredniczyła w uzyskiwaniu pomocy lekarskiej dla każdego potrzebującego. Skromna, pogodna, wszystkim życzliwa, była osobą ogólnie lubianą. Taką pozostaje w naszej pamięci.

Zbigniew MIREK, Halina PIĘKOŚ-MIRKOWA

SPIS PUBLIKACJI DR MARII SYCHOWEJ

PRACE NAUKOWE:

1. Z zagadnień geobotanicznych Beskidu Niskiego (wspólnie z T. Tacikiem i K. Zarzyckim). *Acta Soc. Bot. Pol.* 26(1). 1957.
2. Rodziny: *Rutaceae*, *Balsaminaceae*, *Cornaceae*. *Flora Polska*. T. 7. 1959.
3. Fenologia kwitnienia i owocowania zespołów upraw polnych w Kostrzu koło Krakowa. *Fragmenta Flor. et Geobot.* 5(2). 1959.
4. Rodzaje: *Lithospermum*, *Myosotis*, *Eritrichum*. *Flora Polska* T. 10. 1963.
5. Rodzaje: *Phlomis*, *Galeobdolon*, *Lamium*, *Galeopsis*. *Flora Polska* T. 10. 1967.
6. Rodzaje: *Carduus*, *Cirsium*, *Silybum*, *Carthamnus*, *Xeranthemum*. *Flora Polska* T. 12. 1971.
7. Rozmieszczenie geograficzne niezapominajek (*Myosotis* L.) w Polsce. *Fragmenta Flor. et Geobot.* 17(4). 1971.
8. Rodzaj *Crepis*. *Flora Polska* T. XIII. 1972.

PRACE POPULARNO-NAUKOWE:

1. Kształtowanie się nowych zespołów roślinnych na terenie zbiornika wodnego w Goczałkowicach (wspólnie

- z Z. Mazurem i K. Zarzyckim). *Gospodarka Wodna*. 11. 1958.
2. Rozmieszczenie geograficzne różanecznika żółtego w świetle najnowszych badań. *Wiad. Bot.* 6 (1). 1962.
3. Nasze rosiczki (wspólnie z K. Zarzyckim). *Chrońmy przyr. ojcz.* 2 marzec – kwiecień 1968.

ROCZNICE JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

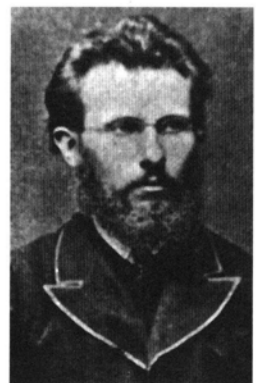
PRO MEMORIA

- **220 rocznica urodzin Jana Fryderyka Wolfganga** (17 VI 1775–17 V 1859), farmaceuty, florysty, ur. w



Łazowie na Podolu, zm. w Połuknie koło Wilna, absolwenta Uniwersytetu Wileńskiego, profesora farmacji tej uczelni, autora ponad 50 publikacji dotyczących flory Litwy, m.in. *Wiadomości o świeżo odkrytych lub rzadszych roślinach przybyłych do flory litewskiej w r. 1821* (1822–1823).

- **150 rocznica urodzin Ferdynanda Karo** (6 V 1845–3 XI 1927), farmaceuty, zbieracza roślin, ur. w



Brześciu nad Bugiem, zm. w Konstancinie pod Warszawą, właściciela aptek w Łosicach pod Kielcami i Częstochowie, kierownika apteki wojskowej w Lublinie; przeniesiony służbowo na Syberię, pracował m.in. w Irkucku, Nerczyńsku, Błagowieszczeńsku, po powrocie do Polski pracował w aptekach w Latowicach i

Warszawie oraz jako kustosz i bibliotekarz Warszawskiego Towarzystwa Farmaceutycznego; w czasie pobytu na Syberii zebrał ok. 80 tys. okazów roślin, wśród których było kilkanaście nowych gatunków, opublikowanych w dużej części przez czeskiego botanika J. Freyna, w serii artykułów pt. *Plantae Karoane*;

zielniki Ferdynanda Karo znajdują się w wielu muzeach przyrodniczych, m.in. we Florencji, Kew, Kijowie, Lozannie oraz w zbiorach Uniwersytetu Warszawskiego.

- **100 rocznica urodzin, 20 rocznica śmierci Stanisława Kulczyńskiego** (9 V 1895–11 VII 1975), jed-



nego z najwybitniejszych polskich botaników, polityka, absolwenta UJ, profesora Katedry Systematyki i Morfologii Roślin Uniwersytetu Lwowskiego oraz analogicznej katedry w Uniwersytecie Wrocławskim, rektora uniwersytetów we Lwowie i Wrocławiu, sekretarza Państwowej Komisji Ochrony Przyrody,

prezesa Stronnictwa Demokratycznego, zastępcy Przewodniczącego Rady Państwa, autora prac z systematyki roślin, fitogeografii, fitosocjologii, torfoznawstwa, w tym m.in. klasycznego opracowania z zakresu geografii roślin *Borealny i arktyczno-górski element we florze Europy środkowej* (1923), monografii torfoznawczej *Torfowiska Polesia* (t 1–2, Kraków 1939–1940); wspólnie z W. Szaferem i B. Pawłowskim wydał w 1924 r. *Rośliny polskie* – pierwszą tzw. małą florę Polski (wielokrotnie wznawianą), był jednym z pierwszych badaczy zbiorowisk roślinnych w Tatrach i Pieninach (z użyciem metod fitosocjologii), należał też do pionierów stosowania matematycznych metod w biologii.

- **50 rocznica śmierci Leszka Korzeniewskiego** (15 VII 1909 – IV 1945), badacza zmienności roślin tragicznie zmarłego w czasie wojny, absolwenta SGGW, pracownika Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego, autora prac z zakresu biometrii, dotyczących m. in. zmienności długości szpilek świerka na górnej granicy lasu w Tatrach, zmienności świerka górskiego (Czarnohora) i niżowego (Białowieża), różnic biometrycznych w nasionach limby europejskiej i syberyjskiej.

- **50 rocznica śmierci Seweryna Krzemieniewskiego** (4 I 1871–24 IV 1945), mikrobiologa, ur. w Kowiesach (woj. siedleckie), zm. w Krakowie, absolwenta Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesora botaniki Akademii Rolniczej w Dublinach, profesora anatomii i fizjologii roślin Uniwersytetu Lwowskiego oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, rektora Uniwersytetu Lwowskiego,